

حیرت اندیشه در مفهوم‌های قرآنی

جلد دوم

ذوالقرنین کیست؟

توضیحات - نمایه‌ها

جلال سیمائی

انتشارات سیمرو

سیمایی، جلال، ۱۳۱۳ -
 حیرت اندیشه در مفهوم‌های قرآنی/ جلال سیمایی:
 تهران: سیمرو، ۱۳۸۶.
 ج ۲، (۱۹۶۸ ص): مصور.
 (دوره) 964-368-046-0 (ج. ۲) : 964-368-045-2 (ج. ۱) : 964-368-047-9

سینشناسه
 عنوان و نام پدیدآور
 مشخصات نشر
 مشخصات ظاهری
 شابک

وضعیت فهرست نویسی
 یادداشت
 موضوع
 موضوع
 موضوع
 موضوع
 رده بندی کنگره
 رده بندی دیویی
 شماره کتابشناسی ملی

ISBN 964-368-046-0

ISBN 964-368-047-9

انتشارات سیمرو

- حیرت اندیشه در مفهوم‌های قرآنی
- دوره ی دو جلدی
- جلد دوم: (ذوالقرنین کیست؟ - توضیحات و نمایه ها)
- جلال سیمایی
- نوبت چاپ: اول - ۱۳۸۶
- شمارگان: ۳۲۰۰ نسخه
- چاپ و صحافی: چاپخانه علمی
- به مناسبت سال پیامبر اعظم (ص) (۱۳۸۵)
- شابک (جلد ۱): ۹۶۴-۳۶۸-۰۰۴۵-۲ (VOL.1) 964-368-045-2
- شابک دوره: ۹۶۴-۳۶۸-۰۰۴۷-۹ (دوره دو جلدی) 964-368-047-9 (2VOL.SET)
- آی.ای.ان (جلد ۱): ۹۷۸۹۶۴۳۶۸۰۴۵۹ A.E.N: 978964368059
- آی.ای.ان (دوره ی ۲ جلدی): 9643680473 (2VOL.SET) A.E.N: 9789643680473
- طراح جلد: سالار سیمایی

هر نوع تکثیر و استفاده معنوی از این دوره با ذکر مأخذ برای همگان آزاد است.

این کتاب با حمایت مالی و معنوی معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی چاپ شده است.

پروردگارا! نیت ما را در همه اعمالمان
آنچنان خالص فرما که به احدی جز تو
نیندیشیم، و برای غیر تو گام برنداریم،
بلکه هرچه غیر از تو و هرکس جز تو را
می‌خواهیم به خاطر رضایت تو و پیوند و
ارتباطش با تو باشد.

«آمین یا رب العالمین»

X X X

سخن کوتاه

همانطور که در مقدمه جلد نخستین گفته شد: بدون تردید، قرآن سخن و گفتار پروردگار است. که با واسطه وحی به پیغامبر گرامی اسلام حضرت محمد (ص) برای هدایت و راهنمایی و آگاهی بشر نازل شده است. آیات متبارک قرآن از زیبایی و جذابیت ویژه‌ای برخوردار است. مفهومیها و رمز و رازهای آن در طول سده‌ها مورد تعبیر و تفسیرهای گوناگون قرار گرفته است.

اما تفسیرها همه برداشت‌های ذهنی افراد بشر است. هیچکدام از شرح و تفسیرها نمی‌تواند منظور و هدف غایی این کتاب مقدس و کبیر را به طور کامل تعیین کند، بگفته مولوی:

هر کسی از ظن خود شد یار من روز درون نجست اسرار من

قرآن، کلام خدا است و ای بسا خرد و ذهن آدمیان در چنین ظرف سترگی، راه را گم کرده و در جهانی از حیرت و سرگستگی به تعبیر و تفسیرهای نه چندان مناسب بپردازد.

آفریده، چگونه می‌تواند هدف و منظور و مقصد آفریدگار خود را دریابد. هر کدام از آیه‌های الهی، گنجینه‌های سر به مهری هستند که آدم فقط می‌تواند مشام جان خود را از عطر پوسته آن سیراب کند.

در قرآن کریم سوره‌ها و آیاتی وجود دارند که دارای بُن مایه‌های تاریخی از سرگذشت جهان هستی و زندگی و گذران بشر از آغاز آفرینش و نشانه‌هایی از دوران‌های تاریک و گم شده سرگذشت وی است. ذهن و اندیشه بشر نمی‌تواند به کنه این گفتار دست یا بدو شاید با تلاش و کنکاش بتواند بر قلّه رفیع مفهوم‌های قرآنی سرک بکشد و یا بنا بر گفته مولوی:

آب دریا را اگر نتوان کشید هم بقدر تشنگی باید چشید

حیرت اندیشه در مفهوم‌های قرآنی

در این مجلد، آیه‌هایی چند از سوره روح‌افزای کهف را مورد کنکاش قرار می‌دهیم، با بضاعت ناچیز علمی و با جسارتی که امید به بخشایش خداوندی دارم، در ژرفای این سوره که با جرأت می‌توان گفت ایجادکننده تفسیرها و تعبیرهای گوناگون و اغلب گمراه‌کننده است سیر می‌کنیم. در این سوره پر از رمز و راز از پنج حادثه یا داستان سخن رفته است، حادثه‌های اصلی عبارتند از داستان اصحاب کهف، مجادله موسی علیه السلام با مرد دانش‌آموخته دانشگاه رحمت الهی و افسانه دلکش ذوالقرنین در کنار داستان اصحاب کهف، داستان ناگفته رقیم قرار گرفته و در مدخل داستان موسی علیه السلام و مرد دانشمند حادثه شگفت‌انگیز موسی علیه السلام و جوان و ماهی که باید غذای آنها باشد، اما از غفلتی لحظه‌ای استفاده کرده و به دریا می‌رود، می‌آید، در این جلد به ذوالقرنین می‌پردازیم.

ذوالقرنین کیست؟ مأموریت او چیست؟ و بالاخره او مصدر چه عملیات صالحی است.

این حادثه‌ها و اتفاق‌های سرنوشت‌ساز و تاریخی همچون چراغی است که می‌تواند زاویه‌های تاریک و ناشناخته تاریخ آدمی را روشن کند. خداوند متعال در این سوره سرفصل‌های دگرگونی‌ها و حادثه‌های سرنوشت‌ساز را با زیبایی و بلاغت که هوش از سر می‌رباید بیان می‌کند. سرگذشت دولت‌های جداگانه بزرگ که در تیرگی تاریخ گم شده‌اند و همچنین تقارن واژه‌ای از پارسی باستان در آیه‌های در پایانی سوره نمی‌تواند اتفاقی باشد، قرآن کلام خدا است و هر حرف و واژه‌اش معطوف به هدف و مقصد معینی است، سرگذشت پرشور ذوالقرنین دل و جان را به شوق می‌آورد و در پایان آن با به کارگرفتن واژه پارسی همچون نورافکنی، ما را به وادی راهنمایی می‌کند که می‌تواند همه تعبیرها و تفسیرهای هزار ساله را دگرگون نماید.

متأسفانه در گذشته برخی از دانشمندان و بزرگان جامعه‌های اسلامی از درک واقعیت مفهوم‌ها و رمز و رازهای قرآنی ناتوان بوده و لاجرم به تعبیر و تأویلاتی

پرداخته‌اند که از راه درست منحرف شده تا جایی که اسکندر خونخوار و دشمن فرهنگ و تمدن بشری را ذوالقرنین خوانده‌اند و جای تأسف است که عالمان دیگر هم بدون تعمق و ژرفانگری این نظریه را بدون هیچ بررسی، عیناً تکرار کرده و به نسل‌های بعد سپرده‌اند.

در تذکارهای تاریخی قرآن کریم، نشانی و یا نام و نسب و وابستگی نژادی شخصیت‌های تاریخی دیده نمی‌شود. زیرا کلام قرآنی کلام کلان است نه کلام جزئی. کلام خدا، قالبی است شگفت‌انگیز که آدمی باید با ذهن جستجوگر و نقاد خود (که آنهم آفریده خدا است و برای هرکسی به فراخور حالتش مقدار معینی سهم و بهره عطا فرموده است) در آن به جولان درآید و با تکیه بر بنیادهای داده شده پی به جزئیات ببرد. در این حرکت، اختلاف نظرات و برخورد اندیشه‌ها و آراء به وجود می‌آید و روشن است که از برخورد و تلاقی آراء، انسان رشد می‌کند و به مراحل بالاتر شناخت و معرفت علمی می‌رسد.

درباره جزئیات نام و نشان و مسیر حرکت و کیفیت رفتار و سلوک و همچنین درباره چگونگی ساختمان سد سدید ذوالقرنین در قرآن کریم سخنی نرفته است و در حقیقت اینها قالب‌های چهارگانه‌ای هستند که پیش روی محققان و مفسران قرار گرفته و آنها را به چالش کشیده است و کوشش و تلاش ما بر این است که در بخش‌ها و فصل‌های متواتر نظرات گوناگون اندیشمندان را درباره این چهار رکن موشکافی کرده و آنچه که به نظر حقیقت می‌رسد برای خوانندگان جوان خود بازگویی کنیم، هرچند که تنها خدا است که بر همه چیز آگاه است.

در مقدمه جلد نخست توضیح داده‌ام که اینجانب در مقامی نیستم که بتوانم شرح و تفسیری بر سوره‌های متبارک قلمی نمایم اما در کسوت معلمی که همه عمر با جوانان دانشجو و دانش‌آموز سر و کار داشته‌ام، و آنها را تشنه دانش و دانستن دیده‌ام بر خود واجب دیدم که آنچه خوانده‌ام و آنچه دزک کرده‌ام با استفاده از تحقیقات و کاوشهای بزرگان و علما و اندیشمندان، گوشه‌هایی از برخی آیات را برای استفاده جوانان شیفته

حیرت اندیشه در مفهوم‌های قرآنی

دانایی با زبانی و بیانی ساده اما با چاشنی علم و دانش قلمی کنم. باشد که اولاً، خداوند بزرگ و مهربان کار این بنده حقیر را که جسارت ورزیده به خود اجازه تحقیق و تفحص در حوزه مقدس قرآنی داده‌ام، مورد مغفرت و آمرزش قرار دهد حکایت این بنده همچون نبی نواز داستان موسی علیه السلام و چوپان مولوی است که از روی شیفتگی جسارت تفحص را به خود داده‌ام و ایمان و اعتقاد دارم که خداوند بندگان مخلص را با معیار عمل صالح آنها مشمول عنایت خود قرار می‌دهد.

پس از پایان نخستین جلد که نگاهی کوتاه بر سوره مبارک والشمس و شرح و بیان حادثه یاران کهف (اصحاب کهف) بود جلد دوم را که نگرشی بر داستان ذوالقرنین آمده در سوره مبارکه کهف است بر همان روال جلد نخستین برای استفاده طالبان حقیقت، به جوانان دبیرستانی و دانشجویان و همه پویندگان دانش پیش کش می‌کنم. تا که شاید این بضاعت ناچیز مورد قبول درگاه پروردگار متعال قرار گرفته و مورد پذیرش دانش دوستان و جوانان جویای حقیقت قرار گیرد.

جلال سیمانی